

Aliaksandr Khainouski

A nemzet örökségének megőrzése

A „hungarikumoktól” a „belaruszikumokig”

2010 és 2012 között véglegesen kialakult Magyarországon és állami támogatásban részesült a „hungarikum” mozgalom, melynek célja az egyedülálló nemzeti tárgyi és immateriális értékek gyűjteményének létrehozása és védelme. Nincs afelől semmi kétség, hogy ezen értékek megőrzése, az állam részvétele az erre irányuló folyamatban, elősegítik a nemzeti identitás és öntudat megerősítését.

Más országokban, többek között Belaruszban, szintén léteznek védett kulturális-történelmi örökségekről szóló listák, bár nem mindenhol kaptak ezek olyan törvényi támogatást, mint Magyarországon.

2017 januárjában meghívtak a Magyar Országgyűlésbe, hogy bemutathassam a Hungarikum Klub ülésén a belarusz nép nevezetességeit. Az előadás korlátozott természetére tekintettel három elemet kellett kiválasztanom, melyek jellemezték volna a belaruszok nemzeti örökségét. A feladat nem volt egyszerű – hogyan is lehetne kiválasztani hármat a „belaruszikumok” sokaságából. Végül is logikusnak tűnt arról mesélni, hogy mi van a belaruszok lelkében, mik vannak az asztalunkon és mi a belaruszok ereje.

Először is, egy kulturális-történelmi hagyatéki elem – a szlucki öv.

A híres szlucki övek nemzeti ereklyéink közé tartoznak. Szövésük Belaruszban a XVIII. században kezdődött. Az övszerű ruhadarab Szluck városáról kapta a nevét, ahol az első kézműves-manufaktúra működött.

A szlucki öv – akár 4 méter hosszú és 40 cm széles szövet, amelyet kettéhajtva vagy összetekerve a felsőruhára kötöttek. Az övet selyem-, arany- és ezüstsálakból szőtték. A kelme egy speciális préshengeren áteresztve különlegesen simává és díszesen csillogóvá vált.

Az öv négy színoldallal is rendelkezhetett, ezeket az alkalomhoz illően használták. Ünnepnapokon az övet arany vagy piros oldallal felfelé hordták; gyász alkalmával a fekete színű oldalát viselték; hétköznap pedig a zöld és szürke oldal volt használatos.

Az öv az elithez való tartozást, több évszázados családi hagyományt és gazdagságot jelképezett.

A szlucki öv akár 200 gramm aranyat is tartalmazhatott. Egy ilyen kiegészítő ruhadarab áráért több fajtiszta lovat vagy akár egy kisebb földbirtokot is lehetett vásárolni.

E hosszú és széles, motívumokkal gazdagon díszített öv viseletének hagyománya Keletről érkezett belarusz földre. Az övkészítés első mesterei Perzsiából és az Oszmán Birodalomból érkeztek, ezért az öveket keleti minták díszítették. Az öv szövését nem kevesebb, mint 7 évig tanulták, s csak férfiak végezheték. Miután a helyi mesterek elsajátították az öv készítését, a természetben is előforduló, szokványosabb motívumokat kezdtek alkalmazni. Ezek a minták adtak egyedi és megismételhetetlen jelleget a szlucki öveknek.

Szluckban évente közel 200 övet gyártottak. Jelenleg azonban ritkaságszámba megy egy-egy ilyen régi öv. Megközelítőleg ezer darab maradt fenn belőle az egész világon.

Belaruszban egy-egy épségben megmaradt vagy kisebb darabot őriznek. Az övek nagyobb része történelmi okok miatt Lengyelország, Ukrajna, Oroszország, Litvánia múzeumaiban és magángyűjteményeiben található.

Egy állami programnak köszönhetően 2013-ban Szluckban újraindult a szlucki övek gyártása.

Másodszor, a nemzeti likőr – Nasztojka Belavezsckaja gorjkaja (Belavezsai keserűlikőr). A fűszer- és egyéb gyógynövényekből készült italokat régtől fogva jótékony hatásúnak tartják. Az ital a füvek, az eső és a nap energiájával feltöltve, melegséggel és nyugalommal járja át az ember lelkét. Manapság a Belavezsai keserűlikőrben testesül meg a belarusz gyógynövények minden ereje.

A keserűlikőr-recept alapját a vérontófű gyökeréből és babérlevélből készült tinktúra képezi, amibe kapormagból készített párlatot kevernek. A vérontófűgyökér összehúzó, antibakteriális és gyulladásgátló tulajdonsággal bír.

Az italt égető, ugyanakkor bársonyos, finom kesernyés íz jellemzi, erős aromája van. A Belavezsait nem szokás túlzottan lehűteni. Fogyaszthatjuk kávé és tea mellé is. A likőr nemes, barna színű, alkoholtartalma – 43%.

Kezdetben az italt belavezsai erdészek főzték, akik a helyi pálinkagyártás hagyományait az ital aromás gyógyfüves ágyon való érlelésével egészítették ki.

Egy alkalommal a vadászatra érkező egykori szovjet vezető, Nyikita Hruscsovot is megkínálták a Belavezsai likőrrel. Az ital olyan hatással volt Hruscsovra, hogy elküldte embereit a ház asszonyához, hogy jegyezzék fel az ital

receptjét és elkészítési módját. Ennek köszönhetően jelent meg a likőr a kereskedelemben, és így szerzett elismertséget.

A Belavezsai likőr Belarusz nemzeti terméke. Országunk két további szimbóluma is kapcsolódik hozzá.

Az ital a Belavezsai Puscsában, Európa egyik legnagyobb és legősibb erdőségében született. Ma az erdőségben, Belarusz és Lengyelország határán található a maga nemében egyedülálló Belavezsai Puscsa Nemzeti Park, 150 ezer hektáron.

A Belavezsai keserűlikőr nélkülözhetetlen jelképe az európai bölény. A címkén látható bölény valószínűleg az ital fogyasztóinak jó egészségére hivatott utalni. A Belavezsai Puscsában élő bölényeket a múlt század végén kipusztulás fenyegette. Jelenleg Belaruszban közel 500 példány él.

Harmadszor – ipari erőforrásaink. A szovjet időkben Belaruszt a maga tudományos-oktatási és ipari erőforrásaival az ország „szerelóműhelyének” nevezték. Fontos, hogy a független Belarusz is megőrizte ezt a potenciált. Belarusz egy nyitott gazdasággal rendelkező ország, amely termékeinek több mint 60%-át exportálja.

Magyarországon a legismertebb ipari márka a Belarusz traktor. Azonban joggal tekinthetjük országunk egyik fő szimbólumának a nagy teherbírású billenős teherautót, a BelAZ-t.

A BelAZ – Belarusz Autógyárat 1948 szeptemberében Zsodzina városában alapították. Az első autó 1950-ben gurult le a gyártószalagról. Azóta több mint 146 ezer tehergépjárművet gyártottunk.

Jelenleg a BelAZ 30 tonnánál nagyobb teherbírású bányadömpereket gyárt.

A BelAZ termékeit 5 kontinens több mint 70 országába szállítják.

Teherautóink legnagyobb felvevőpiacát Oroszország jelenti, ahova a nagy teherbírású billenőkocsik 70%-át exportáljuk. A belarusz BelAZ bányadömpereket Angolába, Bosznia-Hercegovinába, Indonéziába, Jordániába, Kazahsztánba, Kirgizisztánba, Mongóliába, Türkmenisztánba, Ukrajnába és más országokba is exportáljuk. A világon ma minden harmadik bányadömper BelAZ típusú.

2013-ban egy egyedülálló belarusz fejlesztést mutattunk be: a világ legna-

gyobb, 450 tonna teherbírású bányadömpereét. Az autó maximális sebessége: 64 km/óra. A hatáskora 25%-kal jobb a jelenlegi legnagyobb teherbírású bányadömperekenél. Bányadömperünk Guinness-rekordot is felállított, amikor egy próbaút során 503,5 tonna súlyt szállított.

